

Lina Håkansdotter

Arkeologisk utredning inom fastigheten Bögesgård 1:33, Harplinge socken

Halland, Halmstad kommun, Bögesgård 1:33, Harplinge socken, L2019:2740

KULTURMILJÖ
HALLAND

Hallands Kulturhistoriska museum, Kulturmiljö Halland, Uppdragsverksamheten, Halmstad 2019

Arkeologisk utredning 2019

Omslagsbild: Boplatsen L2019:2740 är belägen i bildens vänstra kant och sträcker sig ner mot bildens centrala del. Mot öst. Foto: Lina Håkansdotter. (Fotonr: 2019-43-001).

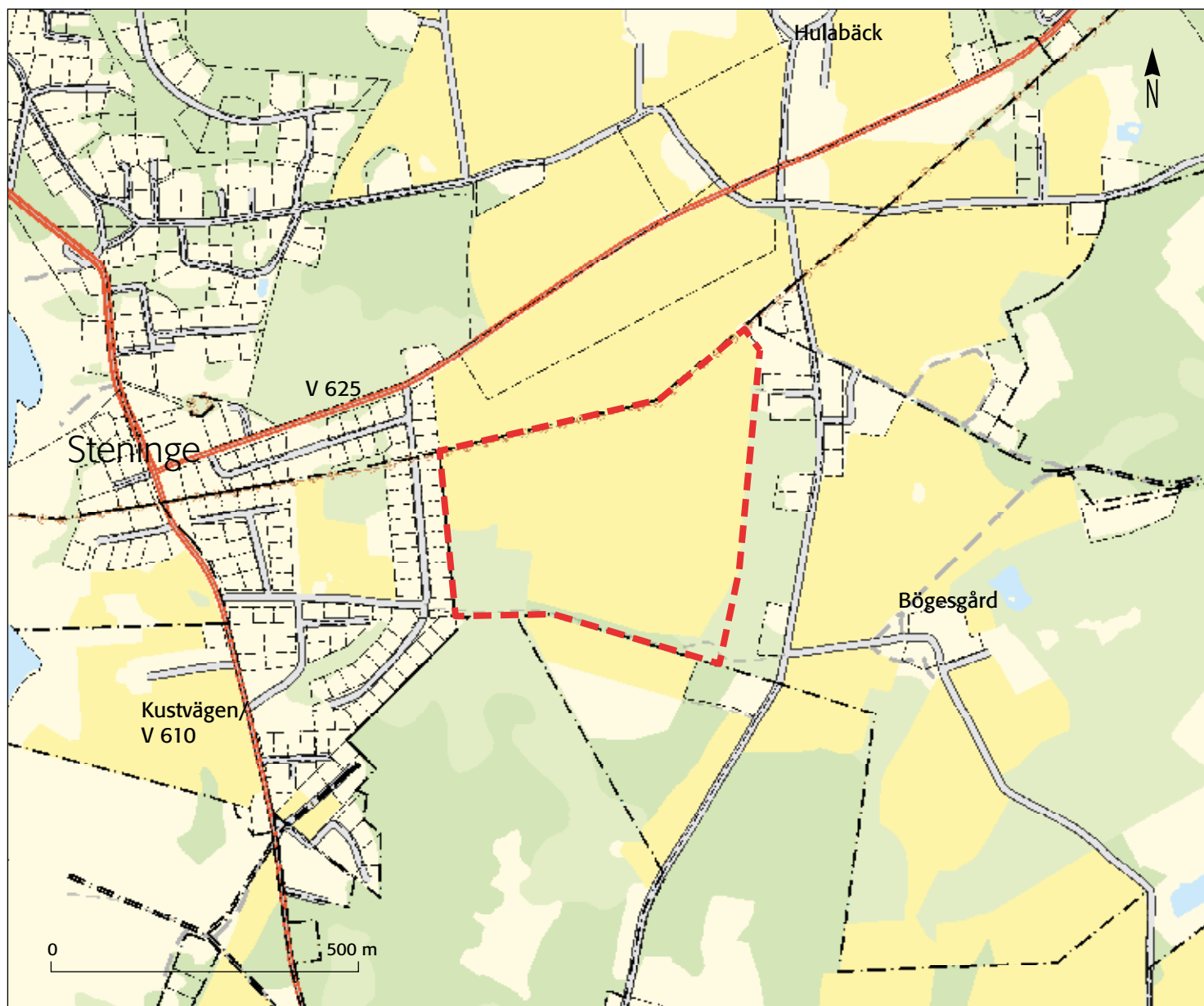
Layout: A. Andersson

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet

Ärende nr ms2006/02316

Innehåll

SAMMANFATTNING	5
BAKGRUND	5
TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ	5
SYFTE OCH METOD	7
UTREDNINGSRISULTAT	7
Flintmaterial	8
Schaktbeskrivning	8
TOLKNINGS- OCH ÅTGÄRDSFÖRSLAG	12
REFERENSER	13
TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER	13
 Bilaga 1 Fyndlista	 15

Figur 1: Utredningsområdet markerat med röd streckad linje. Skala 1:10 000.

SAMMANFATTNING

Med anledning av att Halmstad kommun planerar nybyggnation har personal från Kulturmiljö Halland utfört en arkeologisk utredning inom fastigheten Bögesgård 1:33, Harplinge socken. Större delen av det ca 17 hektar stora planområdet utgörs i dagsläget av åkermark. Härutöver ingår en mindre areal med skogsmark. Under utredningen påträffades förhistoriska anläggningar såsom stolphål, härdar och gropar, samt ett, i förhållande till områdets storlek, rikt flintmaterial. Som ett resultat av utredningen registrerades en boplats (L2019:2740) som förmodas häröra från stenålder. Kulturmiljö Halland rekommenderar att en arkeologisk förundersökning görs för att närmare fastställa boplatsens ålder och utbredning.

BAKGRUND

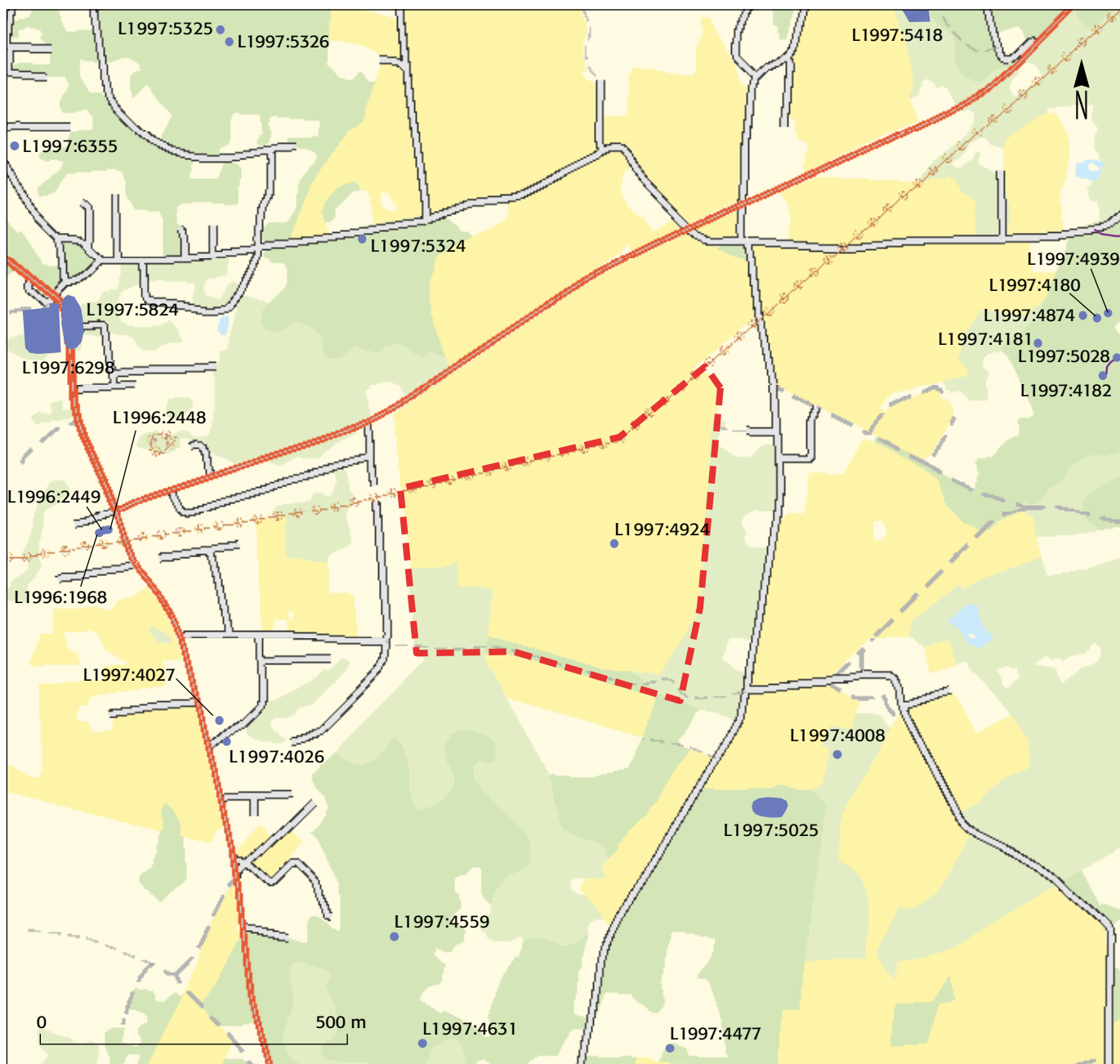
Med anledning av att Halmstad kommun planerar bostadsbyggnation inom fastigheten Bögesgård 1:33 har personal från Kulturmiljö Halland utfört en arkeologisk utredning. Fältarbetsledare var Linn Nordvall. I fält deltog även arkeolog Lina Håkansdotter och maskinförare Anders Gudmundsson.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Utredningsområdet ligger i en skyddad sänka, och det omgivande landskapet är rikt på fornlämningar. Då fastigheten Bögesgård 1:33 ligger precis vid sockengränsen är det geografiskt närmare Steninge by än Harplinge by.

I Harplinge socken finns ett flertal registrerade fornlämningar, och inom en 2 kilometers radie runt utredningsområdet finns över 70 fornlämningar registrerade. Runt 40 av dessa består av gravar, företrädesvis högar, rösen och resta stenar som är belägna på höjder i landskapet. Bland dessa kan särskilt nämnas den så kallade *Vårhögen* (L1997:4559/Harplinge 17:1), belägen cirka 500 meter söder om utredningsområdet, samt gravfältet L1997:5025/Harplinge 16:1, beläget strax sydost om utredningsområdet. Inom utredningsområdet finns ett fynd av en tjocknackig yxa registrerat (L1997:4924/Harplinge 67:1).

I Steninge socken finns i utredningsområdets närhet bland annat en handfull resta ste-

Figur 2: Registrerade fornlämningar (blå) kring utredningsområdet (röd streckad linje). Skala 1:10 000.

nar, samt längs Kustvägen en fyndplats där ett större flintmaterial registrerats (L1997:5824/Steninge 50:1). Av kulturhistoriskt intresse är även lämningar efter Steninge glasbruk (L1997:6298/Steninge 33:1). I nordväst angränsar en kortare sträcka av utredningsområdet till Steningekustens naturreservat.

Utredningsområdet är beläget i en åker som vid tidpunkten för den arkeologiska utredningen var odlad med korn. Området sluttar svagt mot väster, och angränsar i öster till en skogbevuxen slänt. Markmiljön utgörs av, till största del, grusig sand. Området är beläget

på mellan 20 och 30 meter över havet, vilket gör att platsen har varit än mer strandnära under förhistorisk tid, än idag.

Områdets generella fornlämningspotential bedöms som hög. I närområdet har tidigare endast ett fåtal arkeologiska undersökningar gjorts, bland dem en utredning inför en GC-väg genom Steninge (Häggström 2014) och en efterundersökning av ett gravfält (Rosengren 2008). I Harplinge sn har ett antal arkeologiska undersökningar gjorts närmare Harplinge by, bland annat en utredning i Lyngåkra (Kadefors 2008) och en förundersökning vid Harplinge kyrka (Häggström 2008). Därtill har en smedja från historisk tid undersökts (Häggström 2010). I direkt anslutning till det aktuella utredningsområdet har inga arkeologiska undersökningar tidigare gjorts.

SYFTE OCH METOD

Syftet med utredningen var att inför Halmstad kommuns planerade byggnation fastställa huruvida det finns fornlämningar inom det berörda området och preliminärt avgränsa eventuella lämningar. Utredningsresultaten ska kunna användas av länsstyrelsen vid fortsatta tillståndsprövningar och utgöra underlag inför kommande arkeologiska åtgärder samt för företagarens vidare planering.

Ett 172 170 kvadratmeter stort utredningsområde avsöktes med hjälp av bandgående grävmaskin, med sammanlagt 13 utredningsschakt i nord-sydlig riktning. Grävmaskinen var försedd med en 1,8 meter bred slänskopa. I utredningsområdets sydvästra hörn övergick åkermarken i tät och snårig skogsvegetation, med fuktiga och sumpiga markförhållanden. Fornlämningspotentialen bedömdes där som låg, varför inga utredningsschakt drogs där.

Samtliga påträffade anläggningar och schakt har mätts in med GPS (nätverks-RTK) och finns lagrade i Intrasis, projekt *Harplinge201955U*. Foton har tagits med digitalkamera i formatet NEF. Allt dokumentationsmaterial finns i Kulturmiljö Hallands arkiv. Inga fynd har tillvaratagits.

UTREDNINGSRISULTAT

Inom utredningsområdet påträffades arkeologiskt material av boplatsskarakter, bestående av anläggningar och flinta (se figur 4). Sammanlagt registrerades 52 stolphål, 4 härdar, 26 gropar, ett lager och en ränna. Här till anträffades ett större dike i tre av schakten, vilket kan utgöra en gräns för inägomarken till Hulabäck, som kan iakttas i det historiska kartmaterialet. Anläggningarna var i huvudsak koncentrerade till utredningsområdets norra del, och den största koncentrationen fanns i områdets nordöstra hörn. Anläggningarnas fyllning var vag och urlakad till sin karakter, vilket indikerar att de kan härröra från sten- eller bronsålder.

Flintmaterial

Under utredningen påträffades ett, i förhållande till områdets storlek, rikt flintmaterial (se figur 4). Naturlig flinta påträffades i både matjorden och alven. Ett flertal avslag påträffades, varav några svallade och/eller patinerade. Bland de bearbetade flintföremålen kan nämnas en rundskrapa, ett ryggåsavslag och två avslag med retusch. Flintmaterialet ger överlag intrycket av att härröra från mesolitikum och/eller tidigneolitikum.

Schaktbeskrivning

Över stora delar av utredningsområdet observerades mycket djupa plogspår. Även partier av järnutfällningar i alven observerades på flera ställen inom området. Utredningen utfördes sommartid med mycket torrt väder.

Schakt 1: Cirka 0,35 meter matjord. Alv bestående av sandblandat grus med inslag av torvfickor och järnutfällningar. Inga anläggningar av förhistorisk karaktär.

Schakt 2: Cirka 0,35 meter matjord. Alv bestående av sandblandat grus med inslag av torvfickor och järnutfällningar. Inga anläggningar av förhistorisk karaktär.

Schakt 3: Cirka 0,35 meter matjord. Alv bestående av sandblandat grus med inslag av torvfickor och järnutfällningar. Inga anläggningar av förhistorisk karaktär.

Schakt 4: Cirka 0,35 meter matjord. Enstaka urlakade anläggningar av förhistorisk karaktär centralt i schaktet. I schaktets södra del anträffades enstaka mörkfärgningar av yngre karaktär, eventuellt recenta anläggningar. Alv bestående av sandblandat grus med inslag av torvfickor och järnutfällningar.

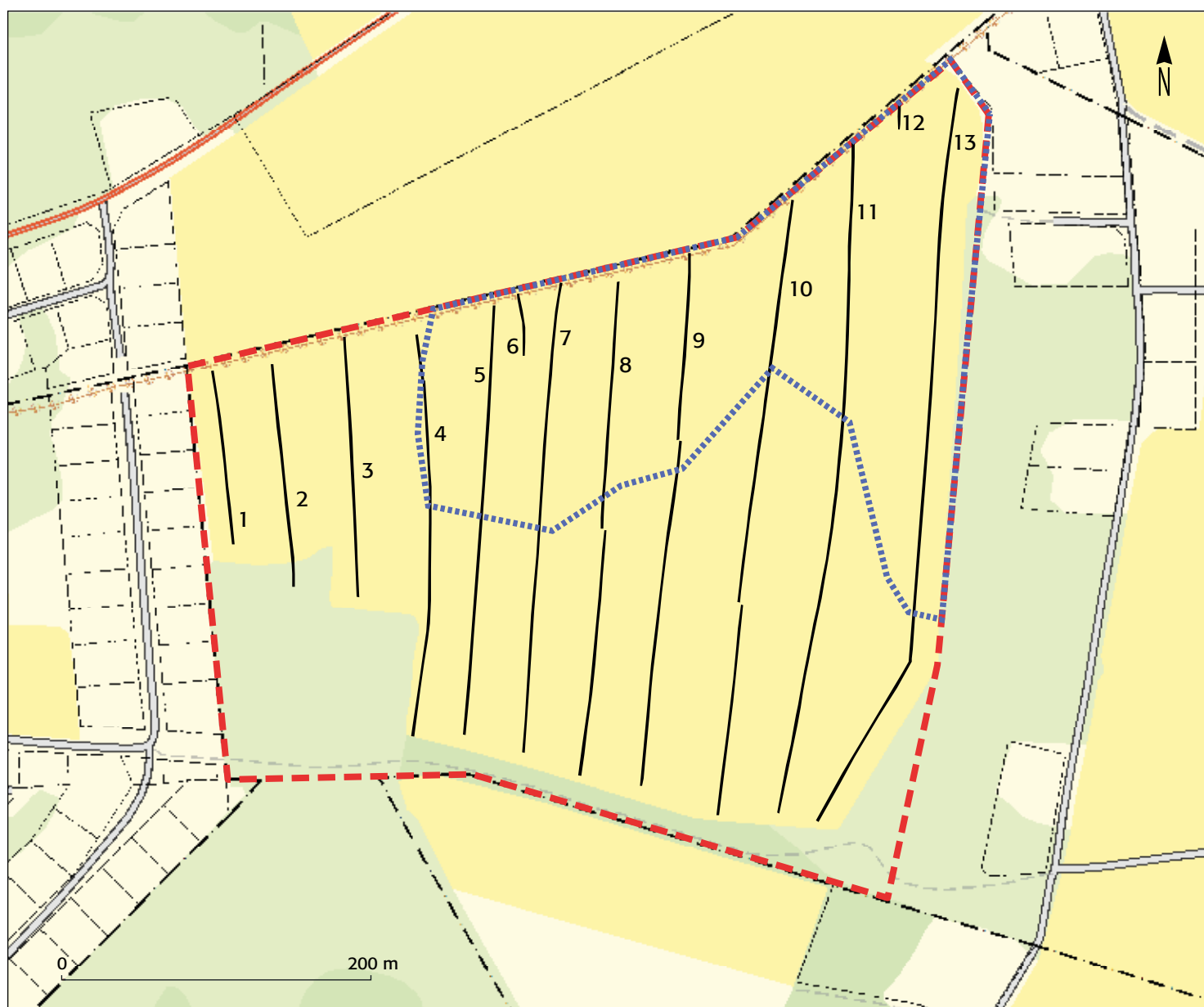
Schakt 5: Cirka 0,35 meter matjord. Urlakade anläggningar av förhistorisk karaktär i norra delen av schaktet. Alv bestående av lätt grusig sand, med fin sand i mitten av schaktet och mer grusig sand med inslag av sten i norra delen.

Schakt 6: Ca 0,35 meter matjord. Alv bestående av sand. Detta kortare schakt drogs cirka 20 meter öster om schakt 5, för att fånga upp eventuella ytterligare anläggningar. Schaktet visade sig dock vara tomt.

Schakt 7: Cirka 0,35 meter matjord. Förekomst av urlakade anläggningar samt ett förmodat gränsdike i norra delen av schaktet. I matjorden påträffades även ett avslag med retusch, i schaktets norra del. I schaktets södra del framkom två stora gropar, som bedömdes vara naturliga och därför utgår. Strax söder om dessa påträffades ett stolphål med kraftig humös fyllning. Detta bedöms inte vara förhistoriskt. Alv bestående av lätt grusig sand.

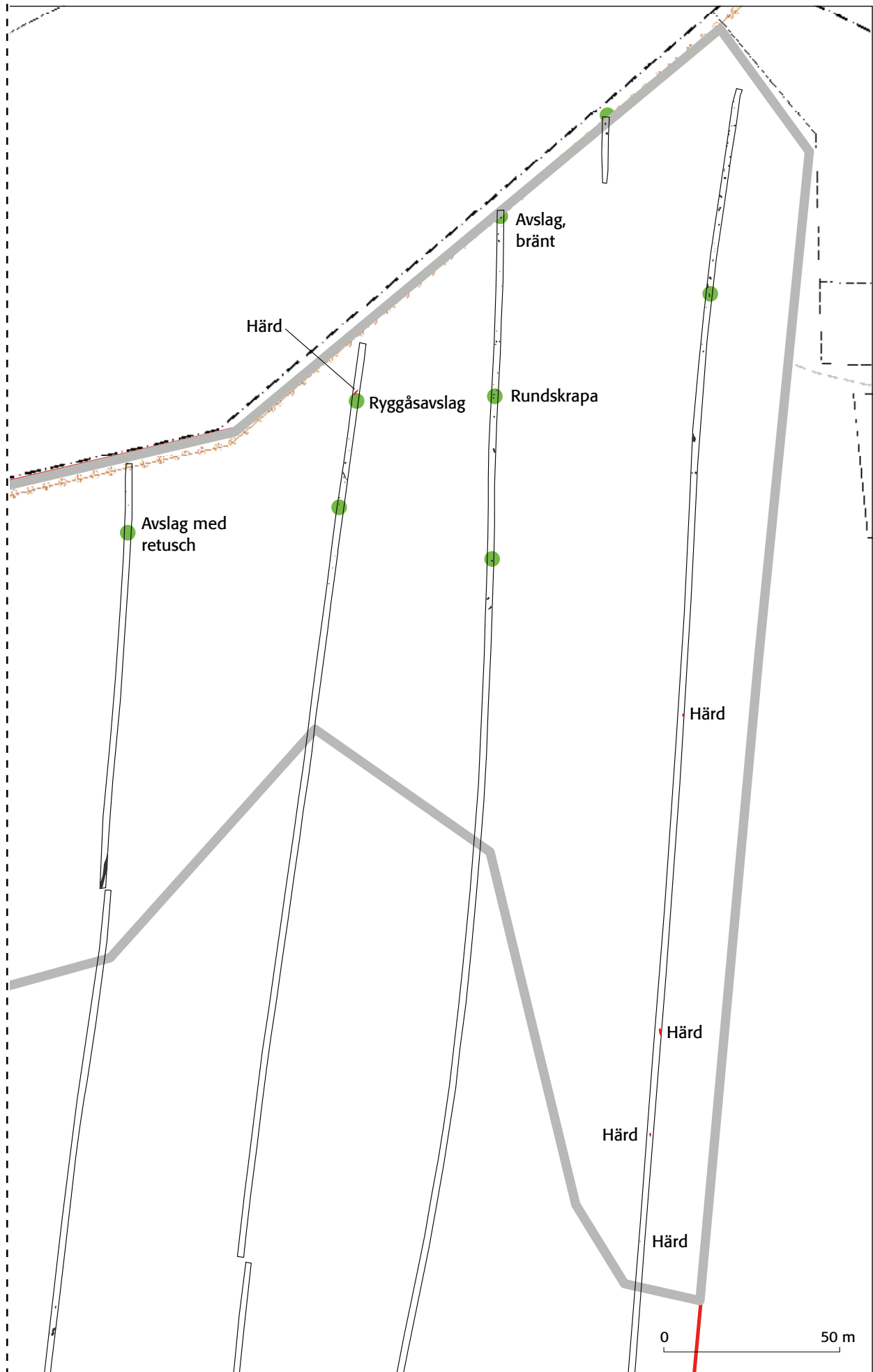
Schakt 8: Ca 0,35 meter matjord. Urlakade anläggningar samt ett förmodat gränsdike i norra delen av schaktet. I södra delen av schaktet påträffades naturliga mörkfärgningar i alven. Alv bestående av grusig sand.

Schakt 9: Ca 0,35 meter matjord. Urlakade anläggningar av förhistorisk karaktär i norra delen av schaktet samt ett förmodat gränsdike. I matjorden, inom schaktets norra del, anträffades ett avslag med retusch. Alv bestående av lätt grusig sand, enstaka förekomster av naturlig flinta och enstaka mindre torvfickor.

Figur 3: Utredningsområdet (röd streckad linje) med samtliga sökschakt (svart) numrerade enligt beskrivningen i texten samt med det förordade förundersökningsområdet markerat med blå streckad linje. Skala 1:4 000.

Schakt 10: Ca 0,35 meter matjord. Urlakade anläggningar av förhistorisk karaktär i norra delen av schaktet. Här anträffades även ett ryggåsavslag i matjorden. Alv bestående av sandigt grus med enstaka mindre stenar och partier med järnutfällningar.

Schakt 11: Ca 0,35 meter matjord. Urlakade anläggningar av förhistorisk karaktär i norra delen av schaktet. Här påträffades även ett bränt avslag samt en rundskrapa. Alv bestående av sandig grusig morän.

Schakt 12: Ca 0,35 meter matjord. Urlakade anläggningar av förhistorisk karaktär. Alv bestående av sandig grusig morän.

Schakt 13: Ca 0,35 meter matjord. Urlakade anläggningar av förhistorisk karaktär, varav tre härdar i syd. Alv bestående av grov sandig och grusig morän.

TOLKNINGS- OCH ÅTGÄRDSFÖRSLAG

Under utredningen påträffades både flintmaterial och anläggningar av förhistorisk karaktär, i huvudsak koncentrerade till utredningsområdets norra och nordöstra del. Anläggningarnas fyllning var av vag och urlakad karaktär, och flintan föreföll till viss del svallad. Detta föranleder tolkningen att det arkeologiska materialet kan härröra från stenålder, en lämningstyp som det inom det aktuella geografiska området sällan har givits möjlighet att undersökas arkeologiskt. Till den sammantagna bilden bör även den tjockackiga yxa (L1997:4924), en yxtyp som kan härledas till mellanneolitikum, som tidigare påträffats inom utredningsområdet tillfogas.

Kulturmiljö Halland rekommenderar att ett område (figur 4) i utredningsområdets norra och östra del bör förundersökas i syfte att närmare förstå dess karaktär, tidfästning och omfattning.

REFERENSER

- Häggström, Leif. 2008. *Boplatsspår vid Harplinge kyrka. Arkeologisk förundersökning 2008*. Halmstad: Kulturmiljö Halland, Hallands läns museer
- Häggström, Leif. 2010. *Mästersmeden från bergslagen: Halland, Harplinge socken, Lyngåkra 3:13, RAÄ 167*. Halmstad: Kulturmiljö Halland, Hallands läns museer
- Häggström, Leif. 2014. *Arkeologisk utredning Etapp 1: inför ny GC-väg Steninge-Stensjö samt Stranninge-Ås i Halmstads, Falkenbergs och Varbergs kommuner*. Halmstad: Kulturmiljö Halland, Hallands Läns museer.
- Kadefors, Ola. 2008. *Stolphålen i Lyngåkra. Arkeologisk utredning 2008*. Halmstad: Kulturmiljö Halland, Hallands läns museer.
- Rosengren, Erik. 2008. *Efterundersökning på gravfältet Steninge RAÄ 16. Slutredovisning och förenklad rapport. Arkeologisk undersökning 2008*. Halmstad: Kulturmiljö Halland, Hallands läns museer

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens dnr:	431-273-2019
Eget dnr:	2019-55
Uppdragsgivare:	Halmstad kommun
Utförandetid:	2019-06-17– 2019-06-26
Personal:	Linn Nordvall & Lina Håkansdotter samt Anders Gudmundsson, Kuskatorpet Entreprenad & Lantbruk AB.
Fastighet:	Bögesgård 1:33
Lämningsnummer:	L2019:2740
Höjdsystem:	RH 2000
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM
Undersökt yta:	3 350 löpmeter schakt
Dokumentation:	Samtliga schakt och anläggningar är dokumenterade digitalt inom ramen för Intrasis 3. Intrasis projektnr <i>Harplinge201955U</i> . Allt dokumentationsmaterial förvaras i Kulturmiljö Hallands arkiv, Halmstad.
	Foton har nr 2019-43-001–005.
Fynd:	I väntan på fyndfördelning har fynden tilldelats accessionsnummer VM 300 031:1–21.
Datering:	Stenålder, förhistorisk tid.

Bilaga 1

Fyndlista

Accessionsnummer VM 300 031:1–21

Landskap: Halland

Kommun: Halmstad

Socken: Harplinge

Fastighet: Bögesgård 1:33

Lämningsnr: L2019:2740

Arkeologisk utredning 2019

Fyndnummer	Material	Sakord	Antal	Fragmenteringsgrad	Fyndstatus	Vikt	Beskrivning	Anmärkning
1							Utgår	
2	Flinta	Avslag med retusch	1			4		
3	Flinta	Avslag	1		Ej tillvaratagen	2		Patinerad
5							Utgår	
6							Utgår	
7	Flinta	Avslag	2		Ej tillvaratagen	26		
8	Flinta	Avslag	1			10		Ryggåsavslag?
9							Utgår	
10	Flinta	Avslag	1		Ej tillvaratagen	2		Bränt
11	Flinta	Rundskrapa	1			15		
12	Flinta	Avslag	1		Ej tillvaratagen	4		
13	Flinta		1		Ej tillvaratagen	3		
14	Flinta	Avslag	1		Ej tillvaratagen	8		
15	Flinta	Avslag	1		Ej tillvaratagen	6		
16							Utgår	
17							Utgår	
18							Utgår	
19							Utgår	
20							Utgår	
21	Flinta	Avslag med retusch	1			2		Patinerad

KULTURMILJÖ
HALLAND

Postadress: Bastionsgatan 3 | 302 43 Halmstad | Tel: 035-19 26 00
E-post: kansli@kulturmiljohalland.se | Hemsida: www.kulturmiljohalland.se